

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

Гончаренко Катерина Сергіївна

УДК: 140 (091) (44): 1.(091) (4)

**ІСТОРИКО-ФІЛОСОФСЬКИЙ МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРОЕКТ
ЖИЛЯ ДЕЛЬОЗА
В СУЧАСНОМУ ЄВРОПЕЙСЬКОМУ ДИСКУРСІ**

09.00.05 – історія філософії

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філософських наук

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана на кафедрі філософії Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор філософських наук, професор
Немчинов Ігор Генадійович,
Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова,
професор кафедри філософії

Офіційні опоненти: доктор філософських наук, професор
Сторіжко Людмила Василівна,
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут»,
професор кафедри філософії

кандидат філософських наук, доцент
Поперечна Галина Антонівна
Тернопільський педагогічний університет
імені В. Гнатюка,
доцент кафедри філософії та економічної теорії.

Захист відбудеться «30» вересня 2014 року о 14:00 на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.053.13 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у науковій бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий «29» серпня 2014 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Б.К. Матюшко

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Історія філософії постійно потребує критичного переосмислення та вдосконалення як методології, так і теоретичної бази. Філософська традиція передбачає історико-філософські альтернативи через постійний аналіз та залучення нових підходів. Сучасна світова історія філософії, перебуваючи в контексті концептуальної дихотомії «традиція-сучасність», не відмовляючись від попередніх теоретичних засад, наприклад, «класичної» гегелівської моделі історії філософії, постійно поповнює свої надбання результатами праць інших науково-філософських шкіл, напрямків, течій, що виявляють свої тенденції та перспективи в напрямку розв'язання актуальних проблем. Світова історико-філософська наука орієнтована на емпіричне, одиничне, вона звертає увагу на окремі персоналії, постаті, тексти, на відміну від української історії філософії, що все ж тяжіє до рудиментів гегелівської моделі та сприяє утворенню універсальних конструктів.

Постмодерн відкриває для історії філософії шлях мережевої нелінійності. Номінально не-постмодерний розвиток сучасної історико-філософської думки розкриває свій потенціал у напрямку постмодерної «безсистемної систематизації», яка виражається у відкритості та динамізмі філософських напрямків, течій, проблем. Сучасна історія філософії явно зорієнтована на конкретику, окремі вчення чи проблеми, оскільки вона уникає масштабних спекуляцій. Відтак потрібно досліджувати методи, що забезпечують евристичну плідність такого підходу. В даному контексті в якості яскравим прикладом є історико-філософська концепція Жюльєн Дельоза, яка цілісно та спеціалізовано не досліджена у вітчизняному філософському дискурсі. Суперечки, які виникають щодо Постмодерну загалом та філософії Ж. Дельоза, зокрема, відбуваються здебільшого в сучасному європейському дискурсі. Тому є актуальним дослідження сучасного європейського дискурсу та місця історико-філософського методологічного проекту в ньому, оскільки вітчизняна історико-філософська наука недостатньо розглядає концепцію даного мислителя.

Історико-філософський методологічний проект Жюльєн Дельоза, як ключовий, на нашу думку, момент його філософської спадщини, є складним об'єктом для дослідження. Він викликає суперечливі оцінки, оскільки постає не лише теоретичним джерелом альтернативи усталеному розумінню історико-філософського процесу, але й винятковим та самотнім явищем у філософії Постмодерну. Неоднотайність оцінок підкреслює актуальність даного дослідження, як такого, що відкриває нові перспективи для історико-філософського аналізу.

Французький мислитель жодним чином не применшує здобутків своїх попередників, однак пропонує власний історико-філософський методологічний проект, зумовлений інтенсифікацією соціально-філософських процесів та мотивований перетворенням історико-філософського знання відповідно умовам та особливостям сучасної філософії.

На сьогоднішній день історико-філософський методологічний проект Ж.Дельоза цілком може набути статусу досконалої альтернативи, придатної до розв'язання сучасних проблем історико-філософської науки, яка потребує раціональної інтеракції в умовах нескінченної мінливості суспільних, наукових процесів. З огляду на викладені міркування, дана спроба його системного дослідження є актуальною та перспективною для подальшого застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі філософії Інституту філософської освіти і науки Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова в межах комплексної науково-дослідницької роботи кафедри філософії «Актуальні питання історії і теорії філософії та її викладання студентам вищих навчальних закладів», науковий напрям «Дослідження проблем гуманітарних наук», що входять до тематичного плану науково-дослідницьких робіт НПУ імені М.П. Драгоманова, який затверджений вченою радою університету (протокол №5 від 29 січня 2009). Тема дисертаційного дослідження затверджена кафедрою філософії та Вченою радою Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 4 від 29 листопада 2012 року).

Мета дослідження полягає у з'ясуванні змісту та особливостей історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза, його детальній реконструкції визначенню його місця в сучасному європейському історико-філософському дискурсі.

Відповідно до мети, у дослідженні ставляться такі **завдання**:

- узагальнити окремі «до-постмодерні» історико-філософські методології, які передували дельозіанській і вплинули на неї, або так чи інакше позначилися на його вченні чи послуговували підґрунтям для становлення історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза і визначити головні методологічні підходи до формування дослідження;
- встановити концептуальні засади історії філософії Ж.Дельоза;
- описати головні риси історико-філософської методології Ж.Дельоза та визначити її роль у філософському вченні французького мислителя;
- здійснити системний аналіз основних концептів Ж.Дельоза, завдяки яким формується «концептуальна мережа», що виступає основою філософії мислителя та може доповнюватися та розгортатися в історико-філософській процесуальності;
- розкрити специфіку розуміння Ж.Дельозом історії філософії як філософії в контексті сформованих мислителем концептів;
- визначити сутнісні особливості історико-філософської рецепції Ж.Дельоза в сучасному європейському дискурсі та окреслити роль і значення історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза як важливого етапу генези європейського історико-філософського знання;
- окреслити роль нерепрезентативності при формуванні історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза;

- виявити специфіку історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза як об'єкту «невротичної» критики.

Об'єктом дослідження є філософська спадщина Ж.Дельоза.

Предметдослідження – історико-філософський методологічний проект Ж.Дельоза в сучасному європейському дискурсі.

Теоретико-методологічна основа дослідження. Емпіричну базу дослідження склали праці Жюльєн Дельоза, в першу чергу, суто історико-філософські: «Емпіризм і суб'єктивність: розвідка про людську природу за Юмом», «Критична філософія Канта: вчення про здатності», «Бергсонізм», «Спіноза і проблема вираження», «Спіноза: практична філософія», «Ніцше», «Ніцше і філософія», «Складка: Лейбніц і бароко», «Фуко» тощо. Праці, де тісно взаємодіють філософія та історія філософії: «Критика і клініка», «Логіка сенсу», «Різниця і повторення», «Діалоги» тощо. Твори, що написані у співавторстві з Ф.Гваттарі – «Що таке філософія?», «Кіно», «Капіталізм і шизофренія» тощо; залучені також і одноосібні праці Ф.Гваттарі: «Психоаналіз і трансверсальність», «Молекулярна революція». Проаналізовано також низку інтерв'ю та лекційних матеріалів Ж.Дельоза.

Для всебічного з'ясування горизонту філософської творчості Ж.Дельоза увага звертається також на ті праці, що тією чи іншою мірою пов'язані з проблематикою історико-філософського методологічного проекту: «Льюїс Керол», «Представлення Захер-Мазоха: Венера в хутрі», «В чому, за Ніцше, таємниця Аріадни», «Сором і слава: Т.Е. Лоуренс», «Френсіс Бекон: Логіка відчуття» тощо. Що стосується критичної та додаткової літератури, то вона підібрана таким чином, що дає можливість зробити цілісний аналіз ідейного, теоретичного, ціннісно-моральною навіть публіцистичного внеску мислителя в історію філософії, властиву сучасному європейському дискурсові. Також використовуються положення й висновки, запозичені з праць вітчизняних і зарубіжних авторів.

Методологія сформована відповідно до мети нашого дослідження. Основними методами є такі: аналітичний, що задіяний у дослідженні джерельної бази; герменевтичний (пов'язаний з інтерпретацією текстів Ж.Дельоза та тлумаченням головних концептів); системно-компаративний задіяний при виявленні впливу різних ідейно-теоретичних джерел на формування філософської концепції, а також для узагальнення головних принципів та поєднання різних структурних елементів дослідження в систему); сучасний метод історизму (підкреслює нерозривний зв'язок між філософською концепцією і контекстом, в якому перебуває її автор); етимологічного аналізу (застосовується до оригінальної термінології і лексикотекстів Ж.Дельоза). В дослідженні також застосовано міждисциплінарний підхід, що передбачає звернення до художньої літератури та мистецтва.

Для пояснення історико-філософських поглядів Ж.Дельоза ми наводимо приклади тих соціокультурних ситуацій, які їх зумовили. Досить важливим моментом є застосування персоналістичного підходу, що й зумовив вибір аналізованих в дослідженні філософів та їхньої спадщини. Використано також

загальнонаукові методи абстрагування, аналізу, синтезу, мисленнєвого експерименту тощо.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в українській філософській думці здійснюється узагальнений, «схематичний» аналіз історико-філософського методологічного проекту Жюльєн Дельоза. На основі виокремлених та критично переосмислених елементів його вчення визначається статус, з'ясовується зміст та значення даного проекту в сучасному європейському дискурсі в ході вирішення актуальних проблем сучасної філософії.

Найсуттєвіші наукові результати, які відображають новизну дослідження та внесок здобувача й виносяться на захист, містяться в таких положеннях:

Вперше:

- виокремлено і подано у впорядкованому вигляді історико-філософський методологічний проект Ж.Дельоза;

- встановлено, що історико-філософський методологічний проект Ж.Дельоза є ефективним засобом вивчення історії філософії, не менш ефективним, ніж «класичні» історико-філософські праці;

- доведено, що Ж.Дельозом було створено оригінальну та дієву методологію, яка й є основою утворення його історико-філософського проекту;

- проаналізовано роль та значення історико-філософського методологічного проекту Дельоза для формування сучасних філософських концепцій;

Уточнено:

- що концепція Ж.Дельоза закорінена в «до-постмодерній» традиції, ініціюється нею, проте формується на постмодерних принципах;

- що історико-філософські погляди Ж.Дельоза мають нерепрезентативний характер та будуються на принципові плюралізму;

- що критичні зауваги стосовно філософії Ж.Дельоза здебільшого недостатньо обґрунтовані;

Дістали подальшого розвитку:

- аналіз постаті Ж.Дельоза як мислителя, що працював над історико-філософською проблематикою;

- дослідження таких дельозівських концептів як «сене», «номадизм», «ризом», «симулякр», «складка» тощо;

- розмежування філософії та історії філософії у спадщині Ж.Дельоза на основі його методологічної настанови різниці та повторення.

Теоретичне значення дослідження полягає у тому, що сформульовані в ньому теоретичні положення дають можливість загального оновлення вітчизняної історико-філософської методології, а також можуть бути використані в процесі подальшого вивчення історико-філософської частини вчення Ж.Дельоза в якості окремого методологічного проекту.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що її висновки можуть бути методологічною і теоретичною базою для розробки навчальних курсів та навчальних програм з історії філософії, а також можуть

бути застосовані під час викладання філософських дисциплін, таких як «Історія філософії», «Сучасна світова філософія», «Структуралізм».

Апробація результатів дослідження. Основні положення дисертації знайшли відображення в доповідях і повідомленнях на 5-ти науково-практичних конференціях – Криворізька сесія I Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціально-гуманітарні читання» (Кривий Ріг, 2012); Дніпропетровська сесія II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Придніпровські соціально-гуманітарні читання» (Дніпропетровськ, 2013); VI Міжнародна наукова конференція «Культура в горизонті сталих і плинних ідентичностей» (Острого, 2013); Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Науковий діалог «Схід-Захід» (Кам'янець-Подільський, 2013); Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю «Педагогічні традиції в сучасному освітньому просторі» (Мукачеве, 2013).

Публікації. Зміст дисертаційного дослідження відображений у десяти наукових публікаціях, з них п'ять – статті у збірниках, зареєстрованих Міністерством освіти і науки як фахові з філософських наук (одна з них в іноземному виданні), та п'ять – у збірниках матеріалів та доповідей наукових конференцій.

Структура дисертації відповідає логіці та меті дослідження і відображає послідовність вирішення поставлених завдань. Дисертація складається із вступу, трьох розділів, які включають у себе шість підрозділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 200 сторінок, з них основна частина – 180 сторінок. Список використаних джерел складає 20 сторінок і містить 250 найменувань, з них 70 іноземними мовами.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДОСЛІДЖЕННЯ

У **Вступі** обґрунтовано актуальність дослідження історико-філософського методологічного проекту Жюльєн Дельоза в сучасному європейському дискурсі, визначено об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження, висвітлено ступінь розробки заявленої теми в зарубіжній і вітчизняній літературі; наведено виклад методологічних засад роботи, її наукову новизну, теоретичну і практичну значимість.

У **першому розділі «Джерельна база та теоретико-методологічні засади дослідження»** узагальнюються «до-постмодерні» варіанти побудови історії філософії як підґрунтя для становлення історико-філософської концепції Ж. Дельоза, визначається головний зміст та проблемне поле праць філософа, а також встановлюються головні методологічні підходи до формування проекту мислителя, що є задіяними в даній роботі.

Представлений аналіз найбільш значущих праць та методологічних підходів, що відповідають адекватній раціональній реконструкції творчого спадку Жюльєн Дельоза. Методологія, на якій побудоване дослідження, ґрунтується на працях Г.-Г. Гадамера, Л. Парейзона,

П.Фейерабенда, У.Еко, П.Рікера та інших. Методологічну базу підібрано щодо специфіки об'єкту дослідження. Наприклад, сучасний історизм (метод історизму Л.Парейзона) за основу має філософію, що через природу власного непосредного мислення висвітлює істину як прояв актуального часу тобто вказує на проблемне поле сучасності; філософський метод (Д. фон Гільдебранд), що слугує дослідженню більшості концептів дельозівської концептуальної мережі, та є тією основою, завдяки якій можна окреслити певні пунктири сучасного нефіксованого процесуального динамізму та нестабільності тощо. У дослідженні також задіяно метод інтерпретації (Г.-Г. Гадамер, У.Еко, П.Рікер, М.Фуко та інші). Увага зосереджується навколо історико-філософських праць мислителя. Зацікавленість, в першу чергу зумовлюють форма, шляхи та умови побудови історії філософії сучасного зразка.

В контексті розкриття змісту історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза, в якості теоретичної бази досліджено, в першу чергу, історико-філософське підґрунтя у вигляді попередніх концепцій Г.В.Ф. Гегеля, Л.Фейербаха, К.Фішера, В.Віндельбанда та інших мислителів, що створювали цілісні «моделі» історії філософії.

Проаналізовано також і ряд праць сучасних дослідників, які розглядають власне історико-філософський аспект концепції Ж.Дельоза. Зокрема, це такі дослідники як: М.Антоніолі, Ф.Астьє, Р.Брайдотті, К.Воткін, С.Даффі, С. де Лакотт, С.Ллере, А.-Л. Паре, П.Пітерс, Д.Сміт, Ч.Стіваль, Дж.Феррейра, О.Фрезер, Дж.Хьюз. Це переважно західні автори, оскільки на вітчизняному філософському просторі, спеціалізовано до історико-філософської проблематики у творчому спадку Ж.Дельоза звертається П.Бартусяк.

Далі увага звертається на праці самого мислителя. У дослідженні проведено розвідки щодо роботи «Що таке філософія?», стосовно можливості розкриття специфіки розуміння філософії як історії філософії Ж.Дельозом. З метою з'ясування особливості саме дельозівського підходу до філософії як історії філософії здійснено аналіз праць М.Гайдегера «Що це таке філософія», Д. фон Гільдебранда «Що таке філософія?», М.Мамардашвілі «Як я розумію філософію», Х.Ортеги-і-Гассета «Що таке філософія», а також праць вітчизняних дослідників: А.Ахутіна «Справа філософії», Л.Балашова «Що таке філософія?».

Оскільки Ж.Дельоз звертає увагу та те, що філософія формується за рахунок творення концептів, то для розкриття протилежних підходів до розуміння концепту, його походження та змісту ми звертаємося до робіт Ж.-К. Мартена, який говорить про «експресіоністську прагматику» в ході творення концептів, Р.Сасо з його «серійною природою» концептів.

В дослідженні акцентується увага також на «географічне» поширення творчості Ж.Дельоза. Якщо звернутися до «географічного» циркулювання філософської спадщини французького мислителя, то можемо побачити, що, в першу чергу, в самій французькій традиції воно залишається незмінним. З-поміж інтелектуальної еліти Ж.Дельоз посідає місце провідного історика філософії (А.Віллані), в той час, коли його власне філософія залишається лише

чимось додатковим та незначним. Для італійських академічних кіл Ж.Дельоз – це визначна постать в якості історика філософії (М.Антоніолі), це аполітичний академічний філософ, який задав університетським колам тон історико-філософських розвідок (його історико-філософські праці в Італії за останнє десятиліття здобули статус навчальної літератури). В американському середовищі філософію Ж.Дельоза сприйняли літературознавці, кінокритики, історики та теоретики мистецтва та архітектури (К.Боундас, Р.Мачадо, Г.Геноско). Поодинокі вкраплення філософської концепції Ж.Дельоза в філософське середовище британської думки стали можливими завдяки працям К.Енселл-Парсона («Дельоз та Філософія»), Ф.Гудчайлда («Дельоз та Гваттарі») та С.Тормі («Анти-капіталізм»). В Японії актуалізують та майже «пропагують» структуралізм та французьку філософську думку, що на сьогодні дає змогу побачити, що філософія Ж.Дельоза досить вкорінилася в академічному філософському середовищі у всіх своїх проявах (як історико-філософська складова, так і власне філософська).

Сучасні російські дослідники сприймають філософію Ж.Дельоза у всіх її проявах. Академічність філософської концепції Ж.Дельоза постає не лише у вияві історико-філософської складової, але й філософської зі своєю «складкою», «тіла-без-органів», «машини бажання» та інших концептів, що виявляються та застосовуються у різних сферах філософського знання.

Українські дослідники до концепції Ж.Дельоза звертаються лише ситуативно. Ж.Дельоз постає або ж в якості ілюстрації постмодерної філософії загалом (тобто в якості «однієї» з багатьох постатей даної традиції), або ж є джерелом концептуальної мережі, різноманітні аспекти якої й слугують предметом розгляду.

Постмодерний тип філософування з його специфікою та особливостями (зміна «класичного» філософування на «дискурс») представлений сучасними дослідниками даної царини, такими як Р.Барт, Ж.Бодрійяр, Ж.Деріда, Ж.-Ф. Ліотар, М.Фуко, У.Еко та інші.

Оскільки методологічний проект Ж.Дельоза має справу зі специфічним понятійно-категоріальним апаратом, то його етимологічний аналіз виявляється через розгляд франкомовних словників та коментуючої (перекладацької) літератури сучасних українських дослідників (П.Бартусяк, О.Йосипенко, О.Панич, О.Хома та інші).

У другому розділі «Специфіка історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза: історія філософії як філософія», досліджуються базові структурні одиниці, на яких тримається та за рахунок яких набуває дієвості методологічний проект Жюльєн Дельоза. Структурою, що приводить у рух даний методологічний проект, виступає власна методологія мислителя, «концептуальна мережа» Ж.Дельоза, яка в довершеній формі й реалізує можливість історії філософії як філософії.

У першому підрозділі «Конститутивні особливості історико-філософської методології Ж.Дельоза» розкриваються основи методології французького мислителя, що застосовується ним у проведенні історико-

філософських розвідок. Виокремлено основні методи, за рахунок яких ведеться історико-філософське дослідження та формується філософська концепція філософа. Головними підвалинами історико-філософського методологічного проекту є методи, запропоновані самим мислителем: різниця та повторення (що діють у тісному взаємозв'язку), трансцендентальний емпіризм, метод «додумування» та клініко-критичний чи критико-клінічний метод.

Метод різниці та повторення, якому (частково) присвячена праця під такою ж назвою «Різниця та повторення», полягає, насамперед в тому, щоб нівелювати тотожність та протиріччя [суперечність] (діалектичне протиріччя змінює діалектика суперництва (*amphisbetesis*), як пануючі конструкти в історико-філософському процесі, що потребують зміни акцентів з констатування «що», на питальну форму «як» у спектрі філософських пошуків. Мотивація даного методу приховується в «платонізмі» («Платон та симулякр»/«Логіка сенсу») та виникає з потреби «проведення різниці» між «річчю» самою по собі та її образами, між оригіналом та копією, моделлю та симулякром. Різниця тримається на розподілі: розподілити претендентів, відрізнити чисте від «не-чистого», зразкове від «не-зразкового». Повторення ж дає можливість визначити співпричетне (*complicité*) – це те, що першопорядково містить в собі частку непричетності (*indifférence*) до вже встановленого та зафіксованого думкою, і тим самим відкриває нові горизонти в філософуванні. Метод різниці та повторення дає можливість виявити більш глибокі інтенції історико-філософського процесу. Із застосуванням даного методу можна побачити відмінність сучасності та «класики». Зокрема, за рахунок понять «симулякризації» (Ж.Бодрійяр) чи «медіатизації» (Дж.Ваттімо).

Головною обставиною, яка виводить на рівень самостійності метод трансцендентального емпіризму, для Ж.Дельоза є те, що допускається можливість онтології множинного. Вирішальним пунктом в формуванні даного методу для Ж.Дельоза є позиція Ж.-П. Сартра щодо трансцендентального. Основою його трансцендентальності виступає та обставина, що воно перебуває «в-собі», вихід за межі якого дозволяє прийти до «ми», відштовхуючись від «Я», прийти до множинності, відштовхуючись від одиничного. Ще Д.Г'юм зауважував, що постійне, ідентичне саме собі, «я» є не чим іншим, як фікцією. Ж.Лакан пропонує підходити до питання «Я» через відкриття «іншого» в собі та власну децентрацію. Для Ж.Дельоза взагалі існує десуб'єктивований, декодифікований номад, що перебуває в постійному русі. Сучасний емпіризм виводиться з установки того, що абстрактне не повинно пояснюватися, оскільки воно саме по собі вже пояснене і цілі дослідника, філософа чи мислителя не зводяться до проникнення в сутність універсального, вічного, а полягають в тому, щоб у цьому абстрактному чи універсальному знайти умови за яких можна створити щось нове. Емпіризм не націлений на вивільнення чи виведення якихось передіснуючих сутностей («не-алібі» в бутті), він виявляє речі, якими вони є, а оскільки головною рисою всіх речей є їх множинність, то й звертатися потрібно до набору їх частин, що неможливо звести одну до одної.

Сутність трансцендентального емпіризму полягає в тому, що всі ті поєднання та зв'язки, що існують в речі, завжди є зовнішніми стосовно самої

речі. Зв'язок є зовнішнім щодо тих частин, які він пов'язує, але й не даний апріорно, він не покладається та наперед не задається. Він не дається чуттєвому сприйняттю та не покладається за рахунок суб'єктивного синтезу свідомості. Трансцендентальний емпіризм – це логічне продовження методології різниці, оскільки саме в основі емпіризму міститься різниця-розподіл, розрізнення речей. Якщо різниця вказує на відмінне в повторенні, то трансцендентальний емпіризм дозволяє диференціацію. Однією з головних умов існування та розвитку методу трансцендентального емпіризму є формування теорії інклюзивних диз'юнкцій та паратаксичного дискурсу. Теорія інклюзивних диз'юнкцій, яка найбільше працює на формування плюральності в межах мислення, та за рахунок паратаксичності, як низки поєднаних ланцюгових реакцій, вибудовує специфічну дискурсивну сітку багатоманіття через кон'юнкцію «і» з предикативом «є». Слідом за Ж.Деріда, Ж.Дельоз пропонує анулювати опозиційне «або/або» та формувати новий тип взаємозв'язку за рахунок «і». Цю процедуру він пропонує називати «différence» (у Ж.Деріда), що власне й може трактуватися як різниця. Поняття тотожності, опозиційності або/або зникає, і ми занурюємося в багатозначність чергових «і».

Сутнісним виявом методу «додумування» для Ж.Дельоза є принцип того, що при дослідженні будь-якої філософської концепції, будь-якого мислителя чи мисленнєвого конструкту, ми повинні розбити (метод різниці та повторення) загальне його знання на дрібні шматки, що дасть змогу знайти те (метод трансцендентального емпіризму з можливістю множинності), що автор хотів сказати своїм наступникам, але зробив це в «неочевидній» формі (тобто потрібно знайти те, що написано «між» рядками). Підґрунтям для дельозівського «додумування» слугує палеонімія/прищеплення Ж.Деріда в ролі впровадження альтернативного дискурсу в головну стратегічність ходу розмірковування. Прищеплення підкоряється постійному плину логіки палеонімії, що сприяє абстрагуванню від попередніх змістів та прищепленню новогосенсу. Зі «смертю автора» (М.Фуко) істориків філософії потрібне постійне запитування, безкінечні перемовини, в яких несвоєчасні запитання стають перед загрозою отримання раптових, неочікуваних відповідей, це відвертість та «додумування» того, чого іншому не вдалося, начеб-то додумати, або ж довести до завершальної стадії, з якої може розпочатися новий виток «дружньої співпраці», виражений серійністю.

Критико-клінічний (клініко-критичний) метод полягає у визнанні того, що на сьогоднішній день філософ, літератор чи науковець є «клініцистом епохи» та критиком. Критичність може бути «активною» та «пасивною». Активна критика виникає тоді, коли той чи інший мислитель звертається до попередніх традицій та «вичіпивши» якийсь з концептів, констатує, що в новому середовищі, у сучасній традиції він не зможе прижитися, адже стираються та втрачаються його складові ланки. Інший же вид критики – пасивна критика, це критика-захист «виду-концепту, що вимирає».

Вищевказаний метод виявляє міждисциплінарність: це дискусія не лише з лікарями та соціологами, літераторами та психологами, але й з економістами, політиками, істориками. Клініка може поставати у двох виявах. Перший,

полягає в тому, що клініку не слід розуміти в якості хворобливого стану (хоча клінічність її виявляє себе лише у співвідношенні зі «здоровою нормальністю», тобто класикою та традицією) з подальшою негативною настановою, в якій приховані її діагностування та лікування. Другий вияв клініки – це постійна незгода з встановленими правилами, як у межах філософії, так і в межах інших галузей знання, що власною сформованістю з часом перетворюються на заскоружлі герметично-закриті системи.

У другому підрозділі «Вчення Ж.Дельоза про “концепт”. Динамічність концептуальних ресурсів в горизонті історико-філософського процесу» здійснюється системний аналіз основних концептів Ж.Дельоза, які є динамічними базовими конструктами, до формування «концептуальної мережі», що й виступає основою філософії мислителя.

Ідея концепту Ж.Дельоза дисонує з традиційним розумінням концептуалізації. Концепти, про які говорить філософ, формуються на основі внутрішньої несуперечливості, осмисленості, вони перелаштовують свої внутрішні зв'язки з появою інших вимірів та інших концептів. Їх виникнення – це не хаотичне виникнення-зникнення, а перманентний процес становлення та смислового наповнення. Сенс схоплюється як мінлива недихотомічна напруженість, сингулярність.

В ході дослідження концепт/«con-sept» виявляється як власне філософське творіння, що завжди є чимось одиничним, та відсилає до мови, що представлена у вигляді «стійкого згустку сенсу», який здатен до потенційного, постійного розгортання. Концепт – це дуже специфічний вид понять, властивих лише філософії. Концепт пов'язаний з окремою, конкретною проблемою, з-поміж якої горизонтом концепту постають всі можливі шляхи її розв'язання. Багатоманітність розв'язків проблеми та суміжних менш значимих проблем породжується багатоманіттю суб'єктивної думки. Існують три сталі неподільні складові концепту: можливий світ, як один з варіантів вирішення тієї чи іншої проблеми; мислитель чи то інша індивідуальність, яка бере участь у вирішенні проблеми та долучається до наукової спільноти; мова, як «у-реальнення», введення до сфери реального, актуалізація можливого.

У кожного окремого концепту є власна історія, яка за певних умов не має початку та кінця. Не можна поставити точку відліку, початку розгортання матриці концепту, оскільки проблемне поле окремого концепту тісно переплетене з іншими концептами та їх проблемами («концептуальна мережа»). Єдиний план та одну площину мають ті концепти, які перебувають у горизонті одного проблемного поля, однієї товщі (*epaisseur*) та допоміжного, суміжного їм, перехрестя проблем співіснуючих концептів. Концепт має свою чітку, вивірену лінію. Однак ті окремі частини-шматочки, що з'єднують його з іншими концептами, є нестабільними, вислизаючими (*échapper*) варіаціями, які можна віднести й до інших концептів (встановлення певної фіксованої точки, обтяжене тим, що концепти знаходяться наstadії постійного, безперервного становлення). Кожен концепт має власну консистенцію, своє внутрішнє наповнення та встановлює бар'єр неперехідності. Зовнішній же вияв консистенції концепту відкритий до співіснування з іншими, завдяки чому й

будуються мости-переходи між ними. Зовнішній вияв консистенції концепту – це «маргінальний фон» (М. Турнье), що є у кожного концепта, але не містить, в собі, жодної унікальності. Внутрішній вияв консистенції концепту є цілісним та неподільним. Це згущене накопичення його складових, які мають непорушний характер, та є фіксовано-усталеним ядром.

Основні концепти філософської текстури (texture) Ж. Дельоза наступні: буття (чи, як буде зазначено далі, «пост-буття»), подія (спів-буття, со-бытие), актуальність (чи співвідношення актуальне/віртуальне), сенс, сингулярність, ризома, номадизм, людина-машина, тіло-без-органів тощо.

У третьому підрозділі «Автономність філософської та історико-філософської складових “картографії” Ж. Дельоза» розкривається специфіка розуміння мислителем історії філософії як філософії.

Історія філософії для Ж. Дельоза є філософія і водночас історія філософії. Історія філософії – це джерело для формування концептів, а вони, в свою чергу, формують власне філософію. Історія філософії не є герменевтичною чи рефлексивною дисципліною: вона є певною мірою конструктивізмом – мистецтвом побудови концептів. Специфікою філософської та історико-філософської одиниць мислення за Жилем Дельозом є те, що вони досить взаємопроникні та взаємопереплетені, що, з одного боку, становить складність їх прочитання та відокремлення, а з іншого – вказує на нові можливості написання-прочитання праць філософського загалу, та формує новий формат постійного перебування на межі міждисциплінарності філософського знання.

У третьому розділі «Ж. Дельоз у сучасному історико-філософському контексті», розкривається зміст провідних філософських концепцій сучасності, розкриває значення та потенціал, який несе нерепрезентативність для історико-філософського дослідження та виокремлює основні аспекти некоректної критики історико-філософського вчення французького мислителя.

У першому підрозділі «Актуальні історико-філософські концепції в сучасному європейському дискурсі» – визначаються сутнісні особливості історико-філософської рецепції Ж. Дельоза в сучасному історико-філософському дискурсі та окреслює роль і значення історико-філософського методологічного проекту Ж. Дельоза як важливого етапу генези європейського історико-філософського знання.

Розглядаються провідні філософські концепції сучасності. Сучасна філософія базується на «жорсткому» плюралізмі: плюралізм концепцій, думок, тверджень, напрямків. З-поміж сучасних трендових філософських, історико-філософських концепцій досить чітко виокремлюється філософська теорія «прищеплення-пришивання» (Ж. Дерида, А. Бадью), яка передбачає внесення в традиційні філософські конструкти, поняття оригінального змісту, що виростає на місці колишнього та наповнюється новим сенсом. Завдяки палеонемії, як прищепленню, поле філософських творів пертворюється на галактику, з-поміж якої все виокремлюється лише завдяки стилю (Р. Барт, М. Фуко), як інструменту письма в модусі розсіювання-розпорошення. За умови концепції «пришивання» А. Бадью, філософія постає як невід’ємна від своїх умов, які трансверсальні за власною суттю та розпізнаються в історичному поступі філософії (умовами

філософії є поема, матема, політика та любов). Зазначені умови фактично й формують історію філософії, оскільки тоді, коли одна з зазначених умов (чи декілька одночасно) за допомогою «шва» фіксуються на тілі філософської думки. (Прикладпришивання «до-політики»дає Н.Хомський та інші).

Іншим виявом та позицією сучасності є розкриття несамодостатності філософії через її постійне прагнення до стабільності у вигляді вивіреності через одну з умов (Ф.Лаку-Лабарт). Лінія ризоматично-номадичної відірваності від будь-яких основ та пришивання до проблеми представлена Ж.Рансьєром, Е.Балібаром, П.Бурдьє. Філософія повинна навчитися самовизначатися без посилянь на історію, вона має стати більш сміливою та презентувати свої категорії-поняття-концепти, не зіставляючи їх з історичними викидами.

Ж.-К. Мільнер («Констатації») подає історію філософії теж в дещо специфічному вигляді. В першу чергу, це подання підтримує започатковану Постмодерном, зокрема Ж.Дельозом, історико-філософську традицію іншого кшталту, а по-друге, чинить це невимушено, що схиляє до думки про вкоріненість подібної побудови історико-філософських праць.

Сучасна історія філософії, як і філософія, наділена двома характеристиками – це публічність та критичність. В сучасності філософія будучи критичною потребує все більшого і більшого вираження, зокрема публічного (Н.Хомський, С.Жижек, Б.Гройс, Ж.Рансьєр). Тому трендовість та авторитетність сучасної філософської думки досить часто обумовлюється ступенем публічності. Публічність неначе уможлиблює «виповзання» з вічності та «заповзання» в миттєвість, з наступним увіковічненням, фіксацією.

У другому підрозділі «**Нерепрезентативність**» історико-філософського проекту Ж.Дельоза» окреслюються межі дієвості нерепрезентативності в ході формування історико-філософського методологічного проекту Ж.Дельоза.

Проблема сенсу фундує у відсутності репрезентативності, в постмодерній традиції. В постмодерні відбувається відмова від розуміння сенсу як гарантованого поза текстового референта і відкриває можливість його тлумачення як релятивно-плюрального кореляту.

Найбільш яскравим прикладом нерепрезентативної думки у філософії для Ж.Дельоза слугує антична філософія в особах Лукреція, стоїків, а також праці Б.Спінози та Ф.Ніцше. Спіноза для позиції мислителя є найбільш влучною постаттю для аналізу, оскільки саме з його концепції випливає «нерепрезентативність». Ж.Дельоз звертається до аналізу знаку завдяки чому й приходить до висновку про «порожні знаки». Також досить яскравим філософом не-репрезентативного гатунку є Ж.-П. Сартр та його «трансцендентальний» аспект філософії. Постать Ніцше та той вияв аналізу даного філософа, який пропонує нам Ж.Дельоз, є проявом дієвості нерепрезентативної філософії.

У третьому підрозділі «**Історико-філософський проект Ж.Дельоза як об'єкт “невротичної” критики Постмодерну**» виявляється специфіка історико-філософського проекту Ж.Дельоза як об'єкту «невротичної» критики.

Існує чимало критичних зауважень стосовно власне Постмодерну та постмодерної філософії загалом. Певні зауваження є доречними, особливо, якщо поглянути з точки зору нестабільності соціокультурних ситуацій, в які потрапляє сучасна людина, де ціннісно-смісловне поле трансформується в площину симуляційної дійсності, культура розглядається в модусі трансестетичності та іронічно-ігрової настанови, а конституювання моральнісної особистості детермінується негативним образом людини, згідно з яким вона є фрагментарною, розірваною та зведеною до носія мовних актів, бажань та спокус. Якщо звернутися до критики, яка існує на сьогоднішній день, то найбільш критично оцінюється шизоаналітична концепція Ж.Дельоза або ж його теорія бажання. Тому вона й послугує матеріалом для аналізу та відображення того, що сучасна критика є достатньо беззмістовною та безгрунтовною. Шизоаналіз чи теорія бажання передбачає інакше розуміння самого бажання, що передбачає бажання бажати та руйнування інституцій (базові опори теорії бажання Ж.Дельоза).

Модель шизоаналізу передбачає принципову новизну, яка полягає в тому, що Ж.Дельоз відмовляється від ідеї зовнішнього впливу (вимушеної каузальності) чого б то не було. Мислитель акцентує увагу на самовільній та автохтонній процесуальності самоорганізації Я та його окремих я. Вихідний до-індивідуальний та до-персональний стан суб'єктивності фактично є постійною відтворюваною процесуальністю бажання, які знаходяться на найглибшому з пластів безсвідомого і зрозумілого не в якості пережитої недостатності бажаного об'єкта (бажанню нічого не-не-вистачає), а в якості потенційної креативності. Бажання – виробник реального, а об'єктивним буттям бажання є Реальність як така. Буття бажання – постійне виробництво самого виробництва, прищеплення виробництва продукту – «бажання бажання».

В контексті відмови від зовнішньої обумовленості Ж.Дельоз, говорить про інституції, як про «закритий простір»(Ж.Бодрійяр – інституції як осередки порожнечі, так звані «зони інсценованого вакууму»,С.Жижек – інституція як «трансгресивний вихід» за межі реальності). Людина постійно змінює одну інституцію на іншу, а за одно по цим принципам відбувається і зміна типів суспільства. Інституція чи «закритий простір» Ж.Дельоза: сім'я, школа, казарма, завод, лікарня (тимчасовий замкнутий простір), в'язниця (як простір ізоляції – *par excellence*). Виходячи з логіки думок Ж.Дельоза, «корпорацію» можна назвати явищем «роз-інституалізації» та виходу за межі простору ізоляції.

ВИСНОВКИ

Концепція Жилия Дельоза, представлена в даному дослідженні, не позиціонує себе як зразкова історія філософії. Даний методологічний проект – це пошк того нового, що є в галузі історико-філософської думки. Це проект, що

доповнює статичну раціональність традиційного Модерну нестабільно-динамічною чуттєвістю філософії «пост».

1. Філософська концепція Ж. Дельоза містить власну методологічну базу, що виступає опорою узагальнення вчення мислителя та виведення певного конструкту. Методологія філософа представлена наступними методами: різниця та повторення, трансцендентальний емпіризм, критики та клініки (критико-клінічний метод), а також метод «додумування». Методи, розроблені Ж. Дельозом, мають власне історико-філософське підґрунтя, а також, будучи виваженими та актуальними, мають повне право на рівнозначне місце з-поміж інших методів в сучасній історико-філософській думці.

Дані методи дають можливість певним чином схематизувати та зафіксувати динамічність нестабільної та постійно мінливої сучасності. Знаходячись в ситуації жорсткого плюралізму, множинності та невизначеності, сучасні філософи намагаються «визначитися», однак ця визначеність коливається між поверненням до «класики», або ж до абсолютного її нівелювання в бік Постмодерну. Методологія, яку визначає Ж. Дельоз, показує, що в історико-філософському процесі не потрібно нічого відкидати, адже все взаємодоповнюється, але водночас не можна залишатися в «одному-режимі-думання», оскільки це анулює перспективність до вирішення потенційних філософських проблем.

2. Сутнісні особливості поняття «con-sept» в постмодерністській традиції Ж. Дельоза полягають у тому що: це самостійні одиниці філософської думки, які знаходяться в динамічному стані, оскільки їх смислове навантаження залежить від способу їх інтерпретації та відповідності соціокультурним умовам в яких вони реаналізуються.

3. Філософія та історія філософії Ж. Дельоза є самостійними системами, потребують постійної співпраці одна з одною. За принципом, за яким Ж. Дельоз демонструє можливість стирання будь-яких граней між сенсом, абсурдом, нон-сенсом та безглуздя, він і демонструє як руйнуються межі між філософією та історією філософії: ця грань настільки хитка, що не можливо зафіксувати, де закінчується одна і розпочинається інша. Ці сфери філософського знання можна розподіляти лише умовно та у їх взаємозв'язку. У працях Ж. Дельоза «Логіка сенсу» та «Критика и клініка» висвітлене поняття сенсу та пропонується інваріативність погляду на концепти абсурду, нон-сенсу та безглуздя як джерела породження «нового» сенсу. При цьому мислитель постійно відсилає нас до філософської спадщини попередніх традицій переформатування яких відкриває можливість абсолютно «чогось» іншого.

На прикладі встановлення місця та значення поняття сенсу та його співвідношення з абсурдом, нонсенсом та безглуздя у філософії Ж. Дельоза, можна побачити, що філософія та історія філософії завжди перебувають у тісному зв'язку.

4. Історико-філософське вчення Ж. Дельоза вже тривалий час вважається «класичним» джерелом для вивчення історії філософії. Цікавим є те, що будучи не-лінійним істориком філософії, та пропонуючи ризомно-номадичну модель даного знання, він все ж постає на Заході як автор, чия філософська спадщина

все ж систематизують та підводять під певні рамки. Тобто, сприйняття його як історика філософії відбувається за умови виключення запропонованої ним же нестабільності, безсистемності, «хаодисеї», в той час як дослідження сучасних європейських філософів відбуваються цілком «в дусі Дельоза». Тому дискусії, що точаться навколо його постаті певним чином нагадують доведення чогось самоочевидного. Таке постійне доведення статусності історика філософії Ж.Дельоза унеможлиблює процес фіксації такого типу філософування як данності, що фактично не повинна викликати жодних сумнівів відповідності сучасності.

Провідні історико-філософські розвідки сучасного європейського дискурсу цілком підтримують головні ідеї філософії Постмодерну. Оскільки сучасність підтримує плюралізм точок зору, то кожен мислитель може долучитися до загального «поток» філософської думки, завдяки власним роздумам, що тримаються на аргументованій критиці попереднього вчення. Свідченням підтримки та продовження постмодерної традиції в межах історико-філософського знання Ж.Дельоза є також уникнення створення «рафінованих» філософських побудов та безсистемність. Сучасна історія філософії – це філософія, що продовжує створювати концепти та більшою мірою зосереджується навколо аналізу проблем, а не аналізу вчень окремих філософів (А.Бадью). Також історія філософії не має норми систематизованого викладу вчень (Ж.-К. Мільнер), а є актом «деконструкції» з наступним «додумуванням» та утворенням концепту.

5. Постмодерна філософія не прагне до відновлення будь-якої структури чи системи, не прагне цілісності. Для неї є більш цінним та важливим «розбивання» систем та віднайдення з-поміж їхніх фрагментів «проблемного» поля для подальших розмірковувань. Роздуми, які створюються на основі репрезентативності, свідчать про можливість створення структури, цілісності, де кожна частина чи окремий фрагмент засвідчують цілісність. Нерепрезентативність виникає там, де кожний окремий фрагмент або частина може функціонувати в якості окремої, самостійної одиниці. Розробляючи теорію нерепрезентативності, Ж.Дельоз послуговується здобутками Б.Спінози та Ф.Ніцше, яких вважає засновниками «зразкових» нерепрезентативних конструкцій, де кожна окрема частина праці (кожна теорема чи лема спінозівської етики) не відсилає до цілісності і може в ході аналізу перерости в самостійну філософську систему. На думку Ж.Дельоза, якщо Б.Спіноза є зразком мислителя, аналіз системи якого дає можливість для «додумування» та формування нових філософських конструктів, то погляди Ф.Ніцше сприяють тому, що допускають плюралізм рівноцінних точок зору та інтерпретацій. Репрезентативність передбачає «точність» інтерпретації з її максимальним наближенням до думки та замислу автора, нерепрезентативність не потребує перешопочаткових інтенцій автора й зосереджується на різноманітності інтерпретативного загалу, та сприяє долученню до останнього.

6. Для сучасної європейської філософії нерепрезентативність є одним з провідних орієнтирів, оскільки виправданими виявляються провідні думки не лише Постмодерну, але й сучасності. Завдяки нерепрезентативності стійкої

філософської форми набувають такі поняття, як «смерть автора» чи уявлення про «розгортання» концептів. На основі нерепрезентативності, кожен філософ може бути співмірним поряд з мислителями, які вважаються «класиками» філософії, завдяки долученню до «спільної справи», до спільної думки філософії.

7. Більшість критикина адресу Ж.Дельоза зосереджено навколо його «теорії бажання». Якщо в модерній теорії бажання передбачала існування суб'єкта, який здійснював свої бажання в об'єктивній реальності, тобто задоволення пов'язане з об'єктами, що існують в реальності, то Постмодерн нівелює поняття суб'єкту й пов'язаного з ним об'єктивного задоволення бажання. Починаючи з Ж.Лакана, у філософії суб'єкт та об'єкт збігаються у власному бажанні бажати чогось невизначеного, чогось, що не набуло статусу та окреслених форм того, що об'єктивно існує.

Дельоз розглядав теорію бажання в ризомо-номадичному ключі. Концепція шизоаналізу (концепції бажання) Ж.Дельоза обґрунтовується існуванням шизоїда чи номада, який постійно змінює форми свого вираження. Номад-кочовик за своєю суттю позбавлений пошуку істини, він не має нічого спільного з тамуванням власних бажань об'єктивною реальністю. Його кочівля засвідчує лише його безперервне прагнення, його бажання бажати «чогось» (наприклад, руйнування існуючої системи влади). Ж.Дельоз та Ф.Гваттарі обґрунтовували теорію бажання, котра, будучи зовнішньо співзвучною епосі, все ж виявлялась не своєчасною та безпрецедентною. На думку мислителів, бажання ніколи не йде зсередини: воно не мислиме за аналогією із сутністю суб'єкта, що природним шляхом є наділене внутрішнім багатством та чеснотами, постійно прагне зовнішнього вираження. Бажання виникає лише зі ставлення до зовнішнього та приписується «суб'єкту» лише в разі стану зіткнення, коли той перебуває за власними межами; бажання є деяким способом навчання. Бажання не має ні початкової структури, ні вихідного об'єкту, воно ніколи завчасно не детерміноване. Звільнити бажання – це дозволити кожному пережити зіткнення та зустрічі, як ментальні так і афективні.

8. Таким чином, історико-філософський методологічний проект Ж.Дельоза, представлений у даному дослідженні має ґрунтовну методологічну базу, динамічну «концептуальну мережу». Цей проект націлений на дослідження мінливої сучасної реальності. Він передбачає тісну співпрацю історії філософії та філософії, що мають нерепрезентативний характер. І можливо, спроба вибудувати чітку систему – систему методів, концептів, як і систему історико-філософського ряду, історію змінюючих один одного філософських напрямків – це спроба впустити елемент насилля над матеріалом. Адже досить складно витягнути в одну, чітку лінію всю цю багатоманітність філософського загалу, яка постає перед нами де дійсно складно запропонувати адекватну реальності схему, особливо за умови, що їх розвиток та формування йде поштовхами, «викидами», відхиляючись в сторону чи повертаючись назад.

Історико-філософський методологічний проект Жилия Дельоза з усіма його базовими установками відкриває можливість подальшої, творчої обробки теоретичних та методологічних проблем історико-філософського знання як на

шляху теоретико-методологічної рефлексії над практичним доробком сучасних історико-філософських і водночас філософських досліджень, так і розкриває горизонт для узагальнення аналогічного досвіду, що накопичується в інших галузях знання. Поряд з цим, даний проект є тим орієнтиром, який може слугувати на шляху до критичного переосмислення та «перевідкриття» ціннісного матеріалу в області історії філософії минулого.

СПИСОК ПРАЦЬ, ОПУБЛІКОВАНИХ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Гончаренко К. Ризоматично-номадичний аспект концептуальної сітки Жюльєн Дельоза / К. Гончаренко // Идеи: философско списание. Научно-теоретично приложение. – Пловдив, България: Център за развитие на личността HUMANUS, Брой 5 (15), Година V. – Декеаври, 2013. – С. 72-81. (Стаття фахова, іноземне фахове видання).

2. Гончаренко К. Особливості розуміння феномену «con-sept» в постмодерністській традиції Ж. Дельоза / К. Гончаренко // Науково-теоретичний журнал «Філософські обрії». Інститут філософії імені Г.С. Сковороди НАН України та Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка / Київ-Полтава. – Вип. 29. – 2013. – С. 56-64. (Стаття фахова).

3. Гончаренко К. Безглуздя, абсурд, нон-сєнс в «теорії смислу» Жюльєн Дельоза / К. Гончаренко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. – Вип. 28(41), 2012. – С. 254-262. (Стаття фахова).

4. Гончаренко К. Паноптикон «модерна» в спектрі сучасної філософської мислі / К. Гончаренко // Вісник Дніпропетровського університету. – № 9/2, Вип. 23 (4), 2012. – Т. 21. – С. 144-156. (Стаття фахова).

5. Гончаренко К. Анахронізм «Бажання» в оптиці маргінального світу «Іншого»: Ж. Дельоз, М. Турньє / К. Гончаренко // Гілея: науковий вісник. – Вип. 78, 2013. – С. 127-135 (Стаття фахова).

6. Гончаренко К. Les non-dupes errant. (J. Lacan – G. Deleuze) / К. Гончаренко // «Придніпровські соціально-гуманітарні читання»: матеріали Криворізької сесії I Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 листопада 2012 р.). – Кривий Ріг, Видавничо-поліграфічний центр ДНУ, 2012. – Ч. I. – С. 27-30. (Тези).

7. Гончаренко К. Травматична амбівалентність «бажання-як-придбання» / К. Гончаренко // «Придніпровські соціально-гуманітарні читання»: II сесія Дніпропетровської Всеукраїнської науково-практичної конференції (22-го лютого 2013 року): Матеріали доповідей і виступів. – Дніпропетровськ, Видавничо-поліграфічний центр ДНУ, 2013. – С. 52-54. (Тези).

8. Гончаренко К. Лабиринты ускользящей идентификации / К. Гончаренко // «Культура в горизонті сталих і плинних ідентичностей»: VI Міжнародна наукова конференція (12-13 квітня 2013 року): Матеріали доповідей і виступів. – Острого, Вид-во «Острозької академії», 2013. – Ч. 2. – С. 398-344. (Тези).

9. Гончаренко К. Анархия «неба» и «суицид» бессмысленных слов в постмодерне / К. Гончаренко // «Науковий діалог «Схід-Захід»: Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (10-го липня 2013 року) : Матеріали доповідей та виступів. – Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара, Придніпровський науковий центр НАН України, 2013. – С. 47-50. (Тези).

10. Гончаренко К. Интернет-Бог як головний «ідеолог» міфологізовано-зсимулякриваної освіти / К. Гончаренко // «Педагогічні традиції в сучасному освітньому просторі» : Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю (23-го листопада 2013 року) : Матеріали доповідей та виступів. – Мукачево, 2013. – С. 165-168. (Тези).

АНОТАЦІЇ

Гончаренко К. Історико-філософський методологічний проект Жюльєн Дельоза в сучасному європейському дискурсі. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук спеціальністю 09.00.05 – історія філософії. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, – Київ, 2014.

У дисертації здійснено спробу аналізу особливостей історико-філософського методологічного проекту та розкриття тих перспектив, які він пропонує для сучасності. Розглянуто підґрунтя його підходу до історії філософії як філософії, що формується завдяки творенню концептів та завдяки специфічним методам. Виявлено вплив методологічного проекту Ж. Дельоза на сучасний європейський філософський дискурс, який має тенденцію до розвитку філософії в запропонованому мислителем ракурсі. Встановлено місце та значення історії філософії Ж. Дельоза для сучасності.

Новизна дослідження полягає в тому, що виокремлюється і подається у впорядкованому вигляді історико-філософський методологічний проект Ж. Дельоза, який створюється на основі оригінальної та дієвої методології, яка й є основою утворення його історико-філософського проекту. Також, аналізується роль та значення історико-філософського методологічного проекту Дельоза для формування сучасних філософських концепцій, орієнтованих на принцип ризоматично-номадичної багаторівневої філософської поліфонії в конкретному культурно-історичному контексті дестабілізованої варіативності, невизначеності та несприйняття стійкого комбінування («ідей-дублів»).

Ключові слова: історія філософії, методологічний проект, концепт, філософський дискурс.

Гончаренко Е. Историко-философский методологический проект Жюльєн Делеза в современном европейском дискурсе. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата философских наук по специальности 09.00.05 – история философии. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, – Киев, 2014.

В диссертационном исследовании актуализирован историко-философский методологический проект Жюль Делеза. Внимание обращено в первую очередь на его главные характеристики: основание, специфика, пределы действительности. В основании историко-философского проекта Жюль Делеза находится действительная, сформулированная и предложенная философом методологическая база, что состоит с метода различения и повторения, метода трансцендентального эмпиризма, критико-клинистического метода, а также метода домысливания. С помощью этой методологии философская мысль может формулировать и создавать новые концепты, так как философия является процессом творения концептов и неотъемлема от историко-философского процесса, который способствует поиску новых путей создания концептом. В данном исследовании предложена «концептуальная сеть», которую можно вывести из работ мыслителя. «Концептуальная сеть» в свою очередь составляет текстуру матрицы концептов.

Таким образом, на основании специфической методологической базы, структурированного анализа матричной текстуры концептов данного французского мыслителя, а также на основании понимания истории философии как философии, акцентируется внимание на том, что современная история философии предлагает новое понимание историко-философского процесса, что может служить основанием и новой методологии. История философии, которую предлагает Жюль Делез – это динамический процесс, который учитывая все предыдущие точки зрения и исследования в области философского знания пытается найти новые пути и решения тех проблем, которые возникают перед современным человеком. История философии, таким образом, пытается стать некоей метанаукой, которая проникает во все сферы человеческой жизни и действует по ризомо-номадическому принципу.

Анализируемые в работе главные концепции современного европейского дискурса показывают, насколько эффективным и действенным является представленный в данном исследовании методологический проект. Поскольку современная история философии больше не пытается систематизировать весь предыдущий философский материал, концепции современной истории философии не являются систематичными. Вместе с исчезновением системности и «философии систем» история философии презентует себя как «философия проблем» (яркое свидетельство чему представляет «Манифест философии» А.Бадью с его феноменом «пришивания», или Ж.Деррида – палеонемия) или же как «философия имен» (Ж.-К. Мильнер в работе «Констатации» анализирует философию Аристотеля, Ф.Ницше, М.Фуко).

В исследовании также расставляются акценты относительно критических замечаний в адрес Постмодерна, а соответственно и в адрес философии Жюль Делеза с которым он и отождествляется. Некорректность критики зачастую связана с ложным пониманием теории желания Жюль Делеза, а именно с неправильной трактовкой его «желания» и отождествлением этого понятия с определениями с модерной традиции где желание формулировалось в соотношении «субъект-объект» и с такими понятиями как «потребность» и «недостаточность».

Таким образом, на основании проведенной работы формулируется соответствующая новизна исследования. Впервые выделяется и предлагается в упорядоченном виде историко-философский методологический проект Ж.Делеза, устанавливается, что этот проект является эффективным средством изучения истории философии на уровне с существующими «классическими» историко-философскими работами. Также доказано, что Ж.Делез создал оригинальную и действенную методологию, которая и выступает основанием его историко-философского проекта.

Ключевые слова: история философии, методологический проект, концепт, философский дискурс.

Goncharenko K. Historic-philosophical methodological Project of Gilles Deleuze in contemporary European discourse. – Manuscript copyright.

Thesis for the Candidate of philosophical sciences degree, specialty 09.00.05 – History of Philosophy.– National Pedagogical Drahomanov University, Ministry of Education and Science of Ukraine.– Kyiv, 2014.

The thesis is an attempt to analyze the features of historical and philosophical methodological project and disclosure of the prospects it offers for the present. Considered the foundation of his approach to the history of philosophy as philosophy formed due to the creation of concepts through specific methods.

The influence of methodological project G. Deleuze in contemporary European philosophical discourse which tends to the development of philosophy in the light of the proposed thinker. The place and importance of the history of philosophy G. Deleuze to the present.

The novelty of the study is that singled out and filed in an orderly form historic-philosophical methodological project of Gilles Deleuze, which is based on an original and efficient methodology that is the basis of formation of its historical and philosophical project. Also examines the role and importance of historical and philosophical methodological Deleuze project for the creation of modern philosophical concepts oriented principle multi-nomadic philosophical polyphony in a particular cultural and historical context destabilized variability.

Keywords: history of philosophy, methodological projects, concept, philosophical discourse.